

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 79 | 20-26 Aralık 2021

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 140 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

20 Aralık: Adli Tıp Kurumu, kanser hastası mahkum Yusuf Özmen'in cezaevinde kalabileceğine ilişkin rapor [yayımladı](#). Daha önce beş farklı hastane Özmen'in tahliyesini tavsiye etmişti.

21 Aralık: Van'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan 62 yaşındaki engelli mahkum Aydın Çubukçu, cezaevinden gönderdiği bir [mektupta](#), sağlık sorunlarını belgelendiren hastane raporlarına rağmen tahliye taleplerinin reddedildiğini, ayrıca kendisi için doktorlar tarafından belirlenen günlük ilaçların ve özel diyetin cezaevi yönetimi tarafından temin edilmediğini duyurdu.

23 Aralık: Otizmli, epilepsi ve hipotoni hastası 15 yaşındaki bir çocuğun bakımından sorumlu babası [Eyüp Çetin](#), Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla tutuklanarak cezaevine gönderildi.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

24 Aralık: Anayasa Mahkemesi, 2014 yılındaki Kobani protestoları sırasında polis tarafından sıkılan biber gazından kaçınmaya çalışırken bir merdivenden düşen

ve beyin kanaması geçirerek hayatını kaybeden Aynur Kudin'in yaşam hakkının ihlal edildiğine [hükmetti](#).

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

20 Aralık: Ankara'da polis, KHK mağdurları tarafından düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek dört kişiyi [gözaltına aldı](#).

20 Aralık: Bir mahkeme, 19 Aralık günü gözaltına alınan Kürt sivil toplum kuruluşu üyeleri Osman Aksoy ve Mirza Kurt'un tutuklanmasına [karar verdi](#).

23 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, bir Kürt yardımlaşma derneğinin iki yöneticisini, terörizm suçlamasıyla, 2 yıl 1 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

23 Aralık: İstanbul'da polis, cezaevlerindeki hak ihlallerini ve hasta mahkumların devam eden tutukluluğunu protesto eden 11 kişiyi [gözaltına aldı](#).

25 Aralık: İstanbul'da polis, bir hasta mahkumun serbest bırakılması talebiyle bir basın açıklaması düzenlemek isteyen iki kişiyi [gözaltına aldı](#).

25 Aralık: Mersin'de polis, ekonomideki bozulmaya ilişkin broşürler dağıtan dört HDP üyesini [gözaltına aldı](#).

26 Aralık: Diyarbakır'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir gençlik kongresine müdahale ederek 16 kişiyi terörizm propagandası suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

26 Aralık: İstanbul'da polis, yaptıkları grev kapsamında bir ilçe belediye başkanını protesto eden bir afiş asan 10 işçiyi [gözaltına aldı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

21 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, gazeteci Enver Aysever'i, Twitter'da paylaştığı bir karikatür nedeniyle, halkı kin ve nefrete teşvik etme suçlamasıyla 9 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

21 Aralık: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, hükümetin parasal politikalarına ilişkin olarak sosyal medyada eleştirel yorumlar yapan kişiler hakkında yasal işlem başlatılacağını [açıkladı](#).

21 Aralık: Yayın yasağı getirilen bir davaya ilişkin açıklama yaptığı için yargılanan ve beraat eden insan hakları savunucusu Eren Keskin hakkındaki bir habere Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından [erişim engeli](#) getirildi.

21 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, şimdi kapatılmış olan Özgür Gündem gazetesine yönelik polis baskını sırasında gösterdikleri dirençten dolayı yargılanan 18 gazetecinin beraatına [karar verdi](#).

22 Aralık: İzmir'de polis, Etkin haber ajansı yerel muhabiri Ertürk Yılmaz'ı [gözaltına aldı](#).

22 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, avukat Mert Yaşar'ı, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla para cezasına [mahkum etti](#).

22 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, önde gelen bir holding yöneticisinin adını içeren 351 habere [erişim engeli](#) getirdi.

22 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı tarafından kullanılan bir internet sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

23 Aralık: Ankara'da bir mahkeme, muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nu Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a 80.000 lira tazminat ödemeye [mahkum etti](#). Tazminat kararı Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı

hakkında "firavun" ve "hırsız" ifadelerini kullanması nedeniyle verildi.

24 Aralık: Aksaray'da bir mahkeme, bir videoda bir ortaokul öğrencisine şiddet uyguladığı görülen bir öğretmene ilişkin üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

24 Aralık: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 2021 yılı içerisinde hükümete muhalif televizyon kanallarına toplam 21,5 milyon lira para cezası [verdi](#).

25 Aralık: Ankara'da savcılar, 26 HDP milletvekili hakkında, Türk hükümetini Ermeni soykırımını tanımaya çağırın ifadeleri nedeniyle [soruşturma başlattı](#).

25 Aralık: Ankara'da savcılar, yerel sol siyasetçi Murat Güzel hakkında, sosyal medyada paylaştığı bir mesaj nedeniyle, terörizm suçlamasıyla [soruşturma başlattı](#).

26 Aralık: Ankara'da bir mahkeme, üniversite öğrencisi Tunahan Gözlügül'ü, sosyal medyada üniversite rektörüne hakaret ettiği suçlamasıyla 8 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

23 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararına rağmen 2017 yılından bu yana cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala'nın tahliyesi için yapılan bir başvuruyu daha [reddetti](#). Avrupa Konseyi yakın zamanda, Kavala'nın tahliyesini emreden AİHM kararının uygulanmaması nedeniyle Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatma niyetini açıklamıştı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

23 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararına rağmen 2017 yılından bu yana cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala'nın tahliyesi için yapılan bir başvuruyu daha [reddetti](#). Avrupa Konseyi yakın zamanda, Kavala'nın tahliyesini emreden AİHM kararının uygulanmaması nedeniyle Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatma niyetini açıklamıştı.

24 Aralık: Edirne Başsavcılığı, Yunanistan tarafından sınırdan geri itilen bir grup göçmenin nehre atılmasıyla ilgili sorumlu olduğu iddia edilen jandarma görevlileri hakkında takipsizlik [kararı verdi](#). Başsavcılığın kararı,

konuyla ilgili tüm tanıkların ve suçlanan kişilerin ifadeleri alınmaksızın verilmiş oldu.

24 Aralık: Hükümet tarafından, aralarında sürgündeki gazetecilerin ve insan hakları savunucularının da bulunduğu 770 kişi hakkında, "terörizmin finansmanını önleme" gerekçesiyle malvarlığı dondurma kararı alındığı [açıklandı](#).

26 Aralık: İçişleri Bakanlığı, muhalefet yönetiminde bulunan İstanbul Büyükşehir Belediyesi çalışanı yüzlerce kişi hakkında, terörizmle irtibatlı oldukları suçlamasıyla soruşturma başlatıldığını [açıkladı](#).

KÜRT AZINLIK

20 Aralık: Şırnak'ta polis, HDP il yöneticisi Zozan Aksu'yu terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#). Aksu 23 Aralık günü çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

20 Aralık: Karabük'te bir grup aşırı milliyetçi, bir kitap fuarında tutuklu Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş tarafından kaleme alınan kitapların satıldığı bir stand [saldırdı](#).

21 Aralık: Tunceli'de bir mahkeme, eski belediye eş başkanı Nurhayat Altun'u, terörizm suçlamasıyla 10 yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

21 Aralık: Kars'ta bir mahkeme, HDP il yöneticisi Cengiz Anlı'yı, terörizm suçlamasıyla, 12 yıl 6 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

22 Aralık: İzmir'de polis, HDP il yöneticisi Emin Orhan'ı [gözaltına aldı](#).

23 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, bir Kürt yardımlaşma derneğinin iki yöneticisini, terörizm suçlamasıyla, 2 yıl 1 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

24 Aralık: Anayasa Mahkemesi, 2014 yılındaki Kobani protestoları sırasında polis tarafından sıkılan biber gazından kaçınmaya çalışırken bir merdivenden düşen ve beyin kanaması geçirek hayatını kaybeden Aynur Kudin'in yaşam hakkının ihlal edildiğine [hükmetti](#).

24 Aralık: Van'da polis, HDP yöneticisi ve üyesi beş kişiyi [gözaltına aldı](#).

25 Aralık: Mersin'de polis, ekonomideki bozulmaya ilişkin broşürler dağıtan dört HDP üyesini [gözaltına aldı](#).

26 Aralık: Diyarbakır'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir gençlik kongresine müdahale ederek 16 kişiyi terörizm propagandası suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

CEZAEVİ KOŞULLARI

21 Aralık: Van'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan 62 yaşındaki engelli mahkum Aydın Çubukçu, cezaevinden gönderdiği bir [mektupta](#), sağlık sorunlarını belgelendiren hastane raporlarına rağmen tahliye taleplerinin reddedildiğini, ayrıca kendisi için doktorlar tarafından belirlenen günlük ilaçların ve özel diyetin cezaevi yönetimi tarafından temin edilmediğini duyurdu.

24 Aralık: Medyada yer alan haberlerde, Gülen hareketiyle irtibatlı olmakla suçlanan kızına yardım ve yataklık ettiği suçlamasıyla tutuklu bulunan 61 yaşındaki Ali Aydeniz'in, Kasım ayında geçirdiği bir kalp ameliyatının ardından hastane yatağına kelepçeli olarak tutulduğu [ortaya çıktı](#).

25 Aralık: Denizli'de bir cezaevi, hasta mahkum Yusuf Akbaba'nın tedavisini [yaptırmadı](#).

25 Aralık: Medyada yer alan haberler, Adana'da bir cezaevi yönetiminin, ağız içi aramayı kabul etmeyen 12 hasta mahkumun tedavisini Haziran ayından beri [yaptırmadığını](#) duyurdu.

26 Aralık: Bir avukat derneği, Ankara'daki kadın mahkumları durumuna ilişkin yayımladığı bir [raporda](#), temel ihtiyaçlar üzerinde haksız kısıtlamalar getirildiğini ve erkek mahkumlara kıyasla eşitsizlik içeren uygulamaların bulunduğunu belgeledi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

22 Aralık: İzmir'de üç Suriyeli işçinin ırkçı bir saldırıda yakılarak öldürüldüğü [ortaya çıktı](#).

24 Aralık: Edirne Başsavcılığı, Yunanistan tarafından sınırdan geri itilen bir grup göçmenin nehre atılmasıyla ilgili sorumlu olduğu iddia edilen jandarma görevlileri hakkında takipsizlik [kararı verdi](#). Başsavcılığın kararı, konuyla ilgili tüm tanıkların ve suçlanan kişilerin ifadeleri alınmaksızın verilmiş oldu.

25 Aralık: Ege denizinde bir haftada yaşanan üç farklı kazada, en az 30 düzensiz göçmenin hayatını kaybettiği [raporlandı](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

20 Aralık: Afyon'da kızıyla birlikte tutuklu eşini ziyaret ederken Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla gözaltına alınan Günnur Şahin'in, gözaltında kötü muameleye maruz kaldığı [duyuruldu](#).

26 Aralık: Balıkesir'deki bir cezaevinde tutuklu bulunan VeySEL Işık'ın, işkenceye maruz kalmasının ardından iki kez intihar girişiminde bulunduğu [duyuruldu](#).

26 Aralık: Tekirdağ'daki bir cezaevinde gardiyanlar, fiziksel saldırıda buldukları Yasin Eneç'in kafasından yaralanmasına [neden oldu](#). Eneç'in yaralı halde üç saat bekletildikten sonra hastane sevkini yapıldığı ve gördüğü fiziksel şiddete ilişkin olarak Adalet Bakanlığı'na ve TBMM'ye yazdığı dilekçeyle cezaevi yönetimi tarafından el konulduğu duyuruldu.

26 Aralık: Diyarbakır'daki bir cezaevinde gardiyanlar, bir koğuş araması esnasında mahkumlara [fiziksel ve sözlü saldırıda](#) bulundu ve bazı kişisel eşyalara el koydu.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE VE HAK İHLALLERİ

23 Aralık: İsveç Yüksek Mahkemesi, gazeteci Levent Kenez'in iadesi için Türkiye tarafından yapılan bir başvuruyu [reddederek](#), Kenez'e yönelik iddiaların İsveç hukuku çerçevesinde bir suç unsuru bulundurmadığını, ayrıca Türkiye'ye iade edildiği takdirde Kenez'in kötü muamele görme riskiyle karşı karşıya olacağını belirtti.

KADIN HAKLARI

26 Aralık: Bir avukat derneği, Ankara'daki kadın mahkumları durumuna ilişkin yayımladığı bir [raporda](#), temel ihtiyaçlar üzerinde haksız kısıtlamalar getirildiğini ve erkek mahkumlara kıyasla eşitsizlik içeren uygulamaların bulunduğunu belgeledi.